

Implementácia smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000

VODNÝ PLÁN SLOVENSKA

Plán manažmentu správneho územia povodia Dunaja

2. aktualizácia

Január 2022

Implementácia smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000

VODNÝ PLÁN SLOVENSKA

Plán manažmentu správneho územia povodia Visly

2. aktualizácia

Január 2022

- podporovať efektívne a trvale udržateľné užívanie vody v súlade s Plánom rozvoja verejných vodovodov pre územie Slovenskej republiky podľa zásad ekologicky optimálneho využívania zdrojov vody ako súčasti krajiny (pozri kapitolu 3.3.3 Plánu rozvoja verejných vodovodov)⁵⁵⁰,
- uplatniť limity pre environmentálne prijateľné využívanie vodných zdrojov za účelom zamedzenia ďalšieho znižovania prietokov z dôvodu zmeny klímy.

Návrh opatrení pre geotermálne útvary podzemných vôd **SK300160FK**, **SK300220FK** a **SK30028FKP** vyhodnotený v riziku nedosiahnutia dobrého kvantitatívneho stavu do roku 2027. V uvedených troch geotermálnych útvaroch podzemných vôd bolo dokumentované prekročenie 70 % hodnoty bilančného stavu so zohľadnením transformovaných využiteľných množstiev (BsT).

Základné opatrenie:

- vykonať kontrolu na mieste, či nedochádza k navýšeniu odberov z dôvodu nevhodného nakladania s vodami v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov (vodný zákon)⁵⁴⁷.

Doplňkové opatrenie:

- vykonať kontrolu hodnôt odberných množstiev za roky 2018 - 2020.

Okrem uvedených opatrení podporí dosiahnutie a udržanie dobrého kvantitatívneho stavu útvarov podzemných vôd i realizácia opatrení:

- plánov manažmentu povodňového rizika – navrhovaných v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) až e) zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami⁵⁵¹. Sú to opatrenia, ktoré zvyšujú retenčnú schopnosť povodia, alebo vo vhodných lokalitách podporujú prirodzenú akumuláciu vody, spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov a chránia územia pred zaplavením povrchovým odtokom,
- na ochranu prirodzených infiltračných oblastí, v rámci ktorého sa má zamedziť ďalšiemu znižovaniu hladín podzemných vôd z dôvodu zmeny klímy najmä koordináciou budovania zelenej a sivej infraštruktúry v súlade so schválenými strategickými dokumentami, ako sú: Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy (MŽP SR 2018)⁵⁵² a H₂ODNOTA je voda – Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody⁵⁵³,
- legislatívny návrh na zavedenie prioritizácie nárokov jednotlivých užívateľov na odbery a užívanie vôd v prípade jej nedostatku a/alebo sucha.

8.8 Zmena klímy

Prístup k návrhu opatrení

V 3. plánovacom cykle sa „negatívne dopady zmeny klímy – sucho, nedostatok vody a iné dopady zmeny klímy“ po prvý krát zaradili medzi významné vodohospodárske problémy.

Táto problematika je detailnejšie spracovaná v kapitole 9, vrátane legislatívnej problematiky a situácie v SR dokumentovanej vybranými údajmi, získanými monitorovaním.

Téma zmeny klímy súvisí nielen so všetkými aspektami vodného hospodárstva (a zohľadňuje sa pri riešení všetkých významných vodohospodárskych problémov), ale aj s príbuznými sektormi. (Napriek opatreniam pri riešení problematiky sucha a s tým súvisiace zadržiavanie vody v krajine je potrebné riešiť

⁵⁵⁰ Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/plan-rozvoja-verejnych-vodovodov-verejnych-kanalizacii-pre-uzemie-sr-n>

⁵⁵¹ Zákon z 2. decembra 2009 o ochrane pred povodňami, Z. z. č. 7/2010, 2.12.2009, s. 1-55. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/7/20200409>

⁵⁵² Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2018. *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy, Aktualizácia*. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Dostupné z: <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>

⁵⁵³ Dostupné z: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/hodnota-je-voda/h2odnota-je-voda-akcny-plan-riesenie-dosledkov-sucha-nedostatku-vody.pdf>

komplexne, v rámci všetkých relevantných oblastí: lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo, urbanizované oblasti a pod.) Prijaté opatrenia na seba nadväzujú alebo spolupôsobia, a prítomná je snaha o „win-win“ riešenia. Priestorový rámec sa posúva z úrovne vodného útvaru na širší celok (mikropovodie, povodie, oblasť).

- Čoraz väčší dôraz sa kladie na zadržiavanie vody v krajine, kvôli posilneniu ekosystémov a zvýšeniu odolnosti povodia voči účinkom zmeny klímy.
- K trvalo udržateľnému hospodáreniu s vodou patrí aj zabezpečenie žiadaného množstva vody s primeranou kvalitou v každom potrebnom okamihu. Keďže bol zaznamenaný trend čoraz nerovnomernejšej dostupnosti vody v čase, riešením môže byť budovanie vhodných kapacít na akumuláciu vody.
- Problematika znečistenia súvisí s množstvom a režimom povrchových vôd (koncentrácia znečistenia počas dlhodobu nízkych prietokov).
- Výskyt prívalových dažďov vyžaduje prehodnotenie kapacity verejných kanalizačných systémov alebo opatrenia na reguláciu erózie pôdy.
- Zmeny odtokových pomerov v povodí – a s tým súvisiace povodne, eróziu a nedostatok vody – sa snažíme pozitívne ovplyvniť prepojenými opatreniami v lesníctve, poľnohospodárstve, územnom plánovaní, atď.

Opatrenia na ochranu pred povodňami sú súčasťou plánov manažmentu povodňových rizík⁵⁵⁴, ktoré sa na Slovensku vypracovávajú paralelne s plánmi manažmentu povodí.

Návrh opatrení

Problematike efektov zmeny klímy (sucha, nedostatku vody a i.) sa na Slovensku v posledných rokoch venovala zvýšená pozornosť, či už zvyšovaním znalostnej základne, alebo i spracovaním v niekoľkých sektorových stratégiách a akčných plánoch.

V roku 2018 bola aktualizovaná Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy⁵⁵⁵, s cieľom zlepšiť pripravenosť Slovenskej republiky čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy, zabezpečiť účinnú implementáciu adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach, ako aj zvýšiť celkovú informovanosť o tejto problematike. Adaptačná stratégia sa venuje rôznym prejavom zmeny klímy a obsahuje opatrenia na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody v oblastiach ako pôdne, prírodné a sídelné prostredie a v sektoroch vodného hospodárstva, poľnohospodárstva a lesníctva. Kapitola 5.4 tohto dokumentu obsahuje adaptačné opatrenia pre vodné hospodárstvo.

V auguste 2021 bol schválený Akčný plán na implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy⁵⁵⁶. Kapitola II.2 tohto dokumentu definuje Špecifický cieľ 1- Ochrana, manažment a využívanie vôd: lepšia adaptačná schopnosť krajiny v oblasti ochrany, manažmentu a využívania vôd cestou lepšieho manažmentu vody ako kľúčovej výzvy pri zmene klímy, za súčasného zvýšenia bezpečnosti obyvateľstva, ochrany kritickej infraštruktúry a krajiny, opierajúc sa okrem iného o reformu krajinného plánovania a novelizáciu zákona o vodách. Na dosiahnutie tohto cieľa je identifikovaných sedem špecifických opatrení:

- Zadržiavanie vody v krajine a sídlach;
- Protipovodňová ochrana na zvýšenie bezpečnosti obyvateľstva, kritickej infraštruktúry a krajiny;
- Zlepšenie ochrany územia a integrovaný manažment krajiny;
- Adapácia v strategických dokumentoch integrovaného manažmentu povodí;

⁵⁵⁴ Dostupné z: <https://www.minzp.sk/voda/ochrana-pred-povodnami/manazment-povodnovych-rizik/>

⁵⁵⁵ Uznesenie vlády SR č. 478/2018, Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy – aktualizácia. Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/strategia-adaptacie-slovenskej-republiky-na-nepriaznive-dosledky-zmeny>

⁵⁵⁶ Dostupné z: <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/akcny-plan-implementaciu-nas.pdf>

- Zabezpečenie dostatku vody pre biotu a krajinu počas extrémnych prejavov sucha;
- Monitoring a vyhodnocovanie klimatických a hydrologických prvkov;
- Hospodárenie v lesoch a v krajine a ochrana vodných zdrojov.

V marci 2018 bol uznesením vlády SR schválený Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody pod názvom „H₂Odnota je voda“⁵⁵⁷. Jeho cieľom je predchádzať suchu preventívnymi opatreniami a eliminovať negatívne dôsledky zmeny klímy.

Okrem charakteristiky a zhodnotenia výskytu sucha a identifikácie neistôt, tento dokument obsahuje najmä program preventívnych, operatívnych a krízových opatrení. Preventívne opatrenia sú spracované pre oblasti poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, sídelná krajina, vodné hospodárstvo, výskum a vývoj v oblasti sucha, a environmentálna výchova a vzdelávanie.

Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia, február 2019)⁵⁵⁸ taktiež definuje ciele a opatrenia pre vodné hospodárstvo. Dokument navrhuje dôsledné plánovanie aktivít v urbanizácii, poľnohospodárstve a lesníctve, majúci na pamäti ochranu pred nedostatkom vody. Ďalej navrhuje zlepšovanie opätovného využívania vody a zdôrazňuje zadržiavanie vody v krajine, a to účinnými technickými vodohospodárskymi opatreniami, ako aj zelenými opatreniami.

Uvedené programy opatrení zabezpečujú najmä komplexnejší medzisektorový prístup, ktorý je u zmeny klímy nevyhnutný. Zároveň je potrebné poznamenať, že na konkrétnejšej úrovni - v rámci vodného plánovania - všetky opatrenia navrhované na elimináciu významných vodohospodárskych problémov zohľadňujú i negatívne dopady zmeny klímy.

Súčasťou Vodného plánu Slovenska je i Plán manažmentu povodňového rizika. Konkrétne protipovodňované opatrenia budú špecifikované v jeho 1. aktualizácii (paralelne v súlade s 2. aktualizáciou PMP).

8.9 Náklady na opatrenia

Pre program opatrení boli uskutočnené odhady nákladov na opatrenia navrhnuté v kapitolách 8.1 až 8.6. Ide o tieto opatrenia:

- Základné opatrenia, ktoré vyplývajú z požiadaviek predpisov smerníc Európskeho spoločenstva a z požiadaviek RSV čl. 11(3) (a) a jej Prílohy VI, časť A, ďalej z požiadaviek RSV čl. 11 (3) (b-1),
- Doplňkové opatrenia špecifikované v Prílohe VI RSV, časť B.

8.9.1 Náklady na základné opatrenia na splnenie požiadaviek RSV čl. 11(3) (a) a jej prílohy VI, časť A

Typy opatrení a odhad nákladov na opatrenia podľa jednotlivých smerníc EÚ uvádza nasledujúci text.

Smernica 76/160/EHS o kvalite vody určenej na kúpanie v znení smernice 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie

Na zabezpečenie požiadaviek smernice 76/160/EHS o kvalite vody určenej na kúpanie v znení smernice 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie sa budú realizovať tieto typy opatrení:

⁵⁵⁷ Uznesenie vlády SR č. 110/2018, Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody „H₂Odnota je voda“. Dostupné z: <https://www.enviroportal.sk/voda/h2odnota-je-voda-akcny-plan-na-riesenie-dosledkov-sucha-a-nedostatku-vody-2018?>

⁵⁵⁸ Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, 2019. Dostupné z: <https://www.minzp.sk/iep/strategicke-materialy/envirostrategia-2030/>